

МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Мордвінцев Г.О., Петрушко М.І.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
кафедра фізичного виховання

Ключові слова: методологія, здоровий спосіб життя.

Вступ. В останні десятиліття світова наука зарахувала проблему здоров'я в широкому розумінні до кола глобальних проблем вирішення яких обумовлює не тільки кількісні та якісні характеристики майбутнього розвитку людства, а й навіть той факт його подальшого існування як біологічного виду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз публікацій, науково-методичної літератури, матеріалів Всесвітньої організації охорони здоров'я при ООН [4], а також результати останніх досліджень у вивченні становища щодо розвитку пропагування здорового способу життя таких фахівців Вернадський В.І., Апанасенко Г.Л., Лісцин Ю.П. [1, 2, 6] дали можливість для виявлення певної методології формування здорового способу життя.

Мета дослідження. Виявити загальну модель планування та оцінки формування здорового способу життя у відповідності з якою розробляють різні методики і схеми планування і оцінки формування здорового способу життя.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використовувались такі методи дослідження: аналіз та узагальнення літературних джерел, системно-структурний аналіз.

Результати дослідження. Численні дослідження довели необхідність розробки певної методології формування здорового способу життя, яка була б в змозі слугувати показником, що визначає алгоритм формування здорового способу життя у загальному виді.

З багатьох наукових розробок сучасної теорії формування здорового способу життя найбільш повно характеризують її засади чотири моделі:

- модель концептуально-філософського рівня – загальна модель планування та оцінка здорового способу життя;
- модель методичного підходу до планування заходів формування здорового способу життя – схема планування та обґрунтування формування здорового способу життя;
- модель прикладного рівня, що ілюструє використання загальних методологічних положень у конкретних умовах;
- загальні методологічні ознаки, що притаманні найбільш вдалим прикладам формування здорового способу життя у життя та діяльність різних верств населення [3].

Головними принципами планування формування здорового способу життя є:

- тісний взаємозв'язок між усіма компонентами;
- планування ініціативи у напрямі від рівня загального концептуального до рівня конкретних дій у зворотному напрямку;
- чітке визначення мети і завдань всіх рівнів;
- висування власної для кожних ініціатив формування здорового способу життя;
- спрямування ініціатив формування здорового способу життя нижчих рівнів на остаточне досягнення мети і завдань формування здорового способу життя вищих рівнів;
- спрямування ініціатив на різні види діяльності;
- реалістичні планування, тобто врахування ресурсних обмежень;

- планування ініціатив формування здорового способу життя на підставі науково-обґрунтованих знань, використання даних досліджень і оцінок.

Головні принципи оцінок формування здорового способу життя:

1. Принцип взаємозв'язку «Оцінка-планування».
2. Принцип перевірки повноти втілення ініціативи відносно всіх елементів планування.
3. Принцип відстеження етапів планування, дій і елементів на кожному рівні.
4. Принцип ієрархічної перевірки.
5. Принцип функціональної різноманітності оцінок.

Оцінки перевіряють не тільки наслідки і впливи, а й процеси, що до них призводять і зосереджуються в кожному конкретному випадку. Оцінки стосуються різних елементів планування на різних ієрархічних рівнях. Одна з методик планування полягає в тому, що розробникам конкретного заходу формування здорового способу життя пропонується схема з 8 позицій (табл.1).

Висновки

Формування здорового способу життя – складний і багатогранний процес, що потребує спільних зусиль якомога більшої кількості людей різних організацій і передовсім відповідної державної політики. Одночасно формування здорового способу життя є науково-практичною дисципліною зі своєю теорією, методологією, методикою і засобами.

Таблиця 1

Компоненти планування	Зміст планування
Факти до проблеми	Факти, що описують та обґрунтовують актуальність і ступінь пріоритетності тієї проблеми здоров'я, на яку спрямований захід.
Детермінанти здоров'я	Факти, що стосуються тієї проблеми, на яку спрямований захід.
Поняття і теорії	Теоретичні засади заходи.
Моделі планування	Моделі, схеми планування, впровадження та оцінки заходу на відповідність та співвідношення до мети.
Найуспішніші практики формування здорового способу життя	Які використовує захід.
Пропонована реакція	Реакція на існуючу проблему здоров'я, стосовно якої здійснюється захід.
Очікувані потенційні результати, впливи і наслідки	Прогноз наслідків, впливів та результатів, які слід очікувати від заходів.
Оцінка	Наводиться механізм перевірки ефективності оцінки заходу.

Знання і практичні навички з формування здорового способу життя якомога ширше розповсюджені в суспільстві, ними потрібно керуватись при розробці і прийнятті управлінських рішень на всіх рівнях усіх гілок влади, всіх галузях державного сектора. Потрібно також всіма засобами впливати на приватний сектор і громадські організації у напрямку моніторингу, контролю, сприяння і спрямування діяльності на користь здоров'я населення.

Список літератури:

1. Вернадский В.И. Несколько слов о ноосфере//Начало и вечность жизни.- М.:СОВ.Россия,1989.
2. Апанасенко Г.Л. Эволюция биоэнергетики и здоровье человека.-СПб:МГП «Петрополис», 1992.
3. Здоровье-21:Основы политики достижения здоровья для всех Европейском регионе ВОЗ.

4. Здоров'є для всех к 2030 году// Матеріали ВООЗ при ООН.
5. Лалонд М., Новий погляд на стан здоров'я канадців.- Оттава:Мін-во охорони здоров'я і добробуту Канади, 1974.
6. Лісіцин Ю.П. Спосіб життя і здоров'я населення. – М., 1992.

ЗОВНІШНІ ТА ВНУТРІШНІ ФАКТОРИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Семаль Н.В., Звонар В.В.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
кафедра фізичного виховання

Ключові слова: професійна підготовка, фізичне виховання, система освіти, зовнішні та внутрішні фактори.

Вступ. Важливе місце в системі освіти посідає питання професійної підготовки майбутніх фахівців. Адже фізичне виховання суспільства, насамперед, пов'язано з вчителем фізичної культури, його особистістю, педагогічною майстерністю, професійними знаннями та компетентністю [1]. Тому виникає потреба всебічного аналізу основних напрямків освітньої системи підготовки майбутніх фахівців, що уможлиблює моделювання та впровадження інноваційних технологій у ЗВО, спрямованих на оптимізацію їх діяльності. Особливої уваги, на наш погляд, потребує розгляд зовнішніх та внутрішніх факторів, які впливають на професійний розвиток майбутніх фахівців.

Метою дослідження є визначити та охарактеризувати фактори професійного розвитку майбутніх вчителів фізичної культури.

Матеріали та методи. Для дослідження нами використані наступні методи: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури, спостереження, опитування, методи математичної статистики.

Процес професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури постійно знаходиться в полі зору наукових колективів і окремих науковців. За останні роки в Україні проведено безліч науково-практичних конференцій присвячених цій проблематиці. Питання розвитку професійної підготовки досліджено в працях: Г.М. Арзютов, О.М. Вацеба, Б.Ф. Курдюков, О.С. Куц, Л.П. Сущенко, Б.М. Шиян, Ю.М. Шкретій, О.В. Тимошенко та ін. На процес професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури впливають багато різноманітних факторів: економічна, політична та суспільна ситуація в країні, особливості освітнього процесу, специфіка профілю навчання, мотивація, форми, методи і засоби навчання, впровадження інноваційних технологій та ін. Ці чинники можуть прискорювати, активізувати або сповільнити освітній процес.

Фактори, які впливають на освітню систему підготовки майбутніх фахівців науковці поділяють на зовнішні та внутрішні. Зовнішні (ситуаційні) фактори, які стосуються освітньої системи – суспільні, соціально-культурні, нормативно-правові, навчально-виробничі, навколишнього середовища. Внутрішні (інституційні) фактори впливу у ЗВО, в яких проводиться підготовка майбутніх фахівців – матеріально-фінансові, санітарно-гігієнічні, наукові, навчально-методичні, процесуально-змістові, організаційно-технологічні.

Результати дослідження. У педагогічній науці і практиці професійний розвиток майбутніх фахівців розглядається як процес підготовки студентів ЗВО до виконання конкретних видів професійної діяльності, оволодіння ними сукупністю знань, вмінь та навичок. Аналіз науково-методичної літератури та педагогічне спостереження свідчить про те, що цей процес супроводжується впливом багатьох факторів, які

формують особистість майбутніх фахівців фізичної культури. Виникає потреба визначення найбільш суттєвих із них та дослідження їх впливу на результативність професійної підготовки.

Внутрішні фактори професійного розвитку студентів пов'язані із інтересом до знань, до пізнавальної, наукової та професійної діяльності, заняття самостійною роботою, самоконтролем та бажанням досягнути поставлених цілей. Фактори, які впливають на професійний розвиток особистості включають схильність до конкретної діяльності, інтереси та цінності, характер особистості, інтелектуальні, моральні та етичні якості. Важливим є усвідомлення майбутнім фахівцем своєї ролі у суспільстві та бажання до самовдосконалення і самоосвіти.

Важливим зовнішніми чинниками є авторитет і компетентність викладача, що дає змогу мотивувати студентів професійної спрямованості. Професійна спрямованість та навчальна мотивація виражена цілеспрямованим підходом студентів до навчальної діяльності, під час якої вони оволодівають знаннями, уміннями та навичками. Надалі професійна спрямованість переростає в професійне ставлення студентів до наступної педагогічної діяльності.

Аналіз результатів опитування студентів, щодо факторів, які вплинули на вибір майбутньої професії свідчить, що більшість, а саме 67% респондентів вважає, що статус та особистість педагога у суспільстві є дуже вагомим. Важливими факторами для студентів стали думка в сім'ї та відношення друзів і колег - 21%. 12% респондентів відмітили, що необхідними умовами є також матеріально-технічне забезпечення в професійній діяльності.

Висновки

Узагальнення науково-педагогічного дослідження та аналіз літературних джерел дає змогу зробити наступні висновки:

- важливе місце в системі підготовки фахівців фізичної культури посідає визначення змісту і структури професійної діяльності, а також виконання педагогічних функцій та обов'язків

- на професійний розвиток майбутніх фахівців впливає безліч факторів, які впливають як на саму систему освітнього процесу так і на розвиток особистості.

- студенти визначили чинники, які вплинули на вибір професії та усвідомлюють значення майбутньої педагогічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Антоненко О.В. Підготовка майбутнього вчителя фізичного виховання до інноваційної навчальної діяльності [Електронний ресурс] / Антоненко О. В. // Електронний архів наукових публікацій Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. — 2008. — С. 77—81.
2. Гуревич Р. Професійна спрямованість як принцип навчання у професійно-технічних навчальних закладах / Гуревич Р., Коломієць А. // Професійно спрямоване навчання і виховання особистості : зб. наук. праць / за ред. Г. П. Васяновича.- Львів : ЛДУБЖД, 2006. — С. 49—63.
3. Зубанова Н.Ю. Формування професійно-педагогічної спрямованості особистості майбутнього вчителя фізичної культури: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Н. Ю. Зубанова. — Луцьк, 1999. — 17 с.